

II.

En Dom, afsagt paa Viborg Landemode 1700.

Under Titel »En mislig Brudevielse« har Provst M. T. Vøldike i Ny kirkehist. Saml. VI, 822 ff. meddelt en i kulturhistorisk Henseende mærkelig Sag fra Begyndelsen af det 18. Aarhundrede, hentet fra Aars-Gislum Herreders Provsteretsprotokol¹). Det omtales her, at Sagen ogsaa kom for Viborg Landemode; men hvorledes Dommen der faldt, har ikke hidtil været bekjendt. Af en Protokol over Landemodesforhandlingerne skal derfor meddeles, hvad der findes angaaende den omtalte Sag:

Anno 1700, den 6 Octobr. er holdet Provstemode i Viborg udi velædle og højærv. Mag. Bartholomæus Deichman, Biskop over Viborg Stift, og de fleste af Stiftets Provster deres Nærværelse.

St. Anders Brun, Procurator, paa Hr. Laurs Hieronymisøn af Aars, Hr. Christopher Kragbech af Gislum og Christian Daniel Stolzigt af Mølgaard, som og selv var tilstede, deres Vegne, mødte i Rette og fremlagde en Provstemodes Stevning, udstedt 18 Aug. 1700, med hvilken til dette Provste-

¹) Jvfr. Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VI, 89 ff.

mode var indstevnet en Dom, afsagt i Haubro Kirke den 3. Maj sidst af Mag. Christen Stistrup i Ullids, Provst over Aars og Gislum Herreder, med hvilken bem. Hr. Laurs Hieronymisøn skal være tilkjendt at betale 10 Rdl. til fattige Præsteenker, 50 Rdl. til Vor Frelzers Kirke, og 24 Rdl. Omkostning til Jens Rodsted for Christian Daniel Stoltzigs og Antonette Sibylle Elisabeth Lesles Copulation, som han paa Mølgaard skal have ladet forrette den 18. Aug. 1699 ved Hr. Christopher Kragbech i Gislum; med Irettesættelse: at vorde frikjendt fra ovenbemeldte Mulkt og Omkostninger, samt nyde Reparation for ibragte Bekostning og haard Angribelse.

Dokumenterne bleve læste og paaskrevne, og derpaa Dom af Parterne begjæret, som saaledes for Retten blev afsagt:

Eftersom Hr. Lars Hieronymisøn for Provsteretten, efter Forelæggelse, ved Ed haver erhholdet¹⁾, at han var aldeles uvidende om det af Jens Rodsted forhvervede allernaadigste Copulationsbrev af 23 Juni 1699; Jens Rodsted ikke heller beviser, at han haver gjort Sognepræsten i Mariager, hvor Copulationen burde været forrettede, vidende om højst-bemeldte Copulationsbrev; og derudover ikke eragtes, hannem at have tilkommet denne Sag at paatale, men andre, som bevises alt tilforn at have faaet Fornøjelse²⁾: Saa bør Hr. Laurs Hieronymisøn være fri for de 24 Rdl. Omkostning til Jens Christensen Rodsted, saa vel som og for de 50 Rdl. til Vor Frelzers Kirke, som han af Provsten er tildømt at betale. Men som Hr. Laurs Hieronymisøn, uden at forsyne sig i rette Tid med det Bevis, som Loven og Ritualet tilholder i slige Tilfælde at skulle have og han siden bekommet haver, haver tilladt Christian Daniel Stoltzigs og Antonette Sibylle Elisabeth Lesles Copulation i sit

¹⁾ •ved Ed har erhholdet• 3: har aflagt Ed paa, eller ved Ed har hævdet.

²⁾ Her menes vistnok Præsten i Mariager.

Sogn at forrettes, saa bør han derfor, efter Provstens Dom, at give til fattige Præsteenker 10 Rdl., og Hr. Christopher Kragbech, som Copulationen haver forrettet, i lige Maade at give til fattige Præsteenker 2 Rdl. Hvad sig belanger den Reparation, som Provsten søger hos Hr. Laurs Hieronymisøn, Hr. Christopher Kragbech og Christian Daniel Stoltzig, da som hans Beskyldninger imod dem er ikke beskedentligere end deres imod ham, og de ikke befindes hannem med ærerørige Ord at have angrebet, saa bør de for hans Tiltale i saa Maade fri at være, og Omkostningerne paa alle Sider være ophævede. Men den Satisfaction, som Jens Christensen Rodsted paastaar at nyde hos Præsterne, for Spot, Skade og Ægteskabs Mislingelse, remitteres til Ægteskabssagen, saasom deraf dependerer, om han der ved Rettens Kjendelse kan erholde sig saadan Ret at have haft til Antonette Sibylle Elisabeth Lesle, som hans Indlæg og Stevning formelder, og Præsterne saadan hans Ret ved Copulationen at have spildt.
